

Sisällys

Pieniä tarinoita tulevaisuudesta ja toivosta	4
PIIRROS: EMILIA, 6 VUOTTA	5
JENNI HUKKIO: Esipuhe	6
PIIRROS: HANNA, 7 VUOTTA	8
TUULA KALLIONIEMI: Jättiläisen napa	9
EMILIA, <i>6 vuotta</i>	13
PIIRROS: VERONIKA, 9 VUOTTA	14
PAULA NORONEN JA MINNA KIVELÄ: Kakkakikkareen toivomusvalo	15
HANNA, <i>7 vuotta</i>	20
PIIRROS: HANNA, 7 VUOTTA	21
ROOPE LIPASTI: Olipa kerran tai ehkä ei ollut	22
MATVI, <i>6 vuotta</i>	25
PIIRROS: MATVI, 6 VUOTTA	26
LAURA RUOHONEN: Unikiipijä	27
NIKITA, <i>8 vuotta</i>	31
PIIRROS: NIKITA, 8 VUOTTA	32
HANNELE LAMPELA: Mato, joka löysi leikkipuiston	33
VERONIKA, <i>9 vuotta</i>	35
PIIRROS: VERONIKA, 9 VUOTTA	36
MAARET KALLIO: Lintu valkea	37
MYKOLA, <i>9 vuotta</i>	42
PIIRROS: MYKOLA, 9 VUOTTA	43
VEERA SALMI: Ihaninta, parasta	44
MARIA, <i>11 vuotta</i>	46
PIIRROS: MARIA, 11 VUOTTA	47
TUUTIKKI TOLONEN: Piilopaikka ilmassa	48
SVITLANA T, <i>10 vuotta</i>	52
PIIRROS: SVITLANA T, 10 VUOTTA	53
KAISA HAPPONEN: Olivia, Kukka ja auringonnousu	54
JELYZAVETA, <i>10 vuotta</i>	58
PIIRROS: JELYZAVETA, 10 VUOTTA	59
TIMO PARVELA: Ikkunasydän	60
SVITLANA M, <i>11 vuotta</i>	63
PIIRROS: SVITLANA M, 11 VUOTTA	64
JUSSI LEHMUSVESI: Tie siellä missä sitä ei vielä ole	65

Pieniä tarinoita tulevaisuudesta ja toivosta

HELMIKUUSSA 2022 ALKANUT SOTA UKRAINASSA on järkyttänyt ja aiheuttanut valtavan määrän inhimillistä kärsimystä. Samalla se herätti ihmisissä ennennäkemättömän auttamisen halun. Tämä kirja on yksi osoitus siitä. UNICEFin suojelijan tohtori Jenni Haukion ehdotuksesta herätettiin eloon suomalaisten kirjailijoiden kampanja Pieniä tarinoita. Tällä kertaa pääosassa ovat ukrainalaiset lapset.

Suomeen paenneet ukrainalaiset lapset osallistuivat Kansallismuseossa järjestettyihin työpajoihin, joissa he kirjoittivat omia pieniä tarinoitaan sekä tekivät piirroksia, jotka löytyvät tämän kirjan sivuilta. Heidän lisäksi 23 suomalaista kirjailijaa lahjoitti aikaansa ja kirjoitti oman tarinansa toiveikkaasta tulevaisuudesta lapsille ja nuorille.

Lämmin kiitos kaikille yhteistyökumppaneille ja suurelle panoksellenne. Ilman teitä tätä kirjaa ei olisi syntynyt. Kiitos: Suomen Kansallismuseo, Otava, Tammi ja WSOY sekä kirjailijat. Erityiskiitos lasten työpajoista vastanneelle Anastasia Kuznjetsovalle sekä mukana olleille lapsille.

EMILIA, 6 vuotta

Kun näitä alkusanoja kirjoitetaan, sota Ukrainassa jatkuu edelleen. Avulle on suuri tarve nyt, ja myös sitten, kun sota joskus loppuu ja jälleenrakentaminen alkaa. Kustantamot ohjaavat tästä kirjasta saamansa tuoton UNICEFin työhön ukrainalaisten lasten paremman tulevaisuuden rakentamiseksi. Toivottavasti viihdyt kirjan parissa ja löydät siitä toivon sanoman.

Helsingissä 1. kesäkuuta 2023
Suomen UNICEF

Esipuhe

ILMAN TOIVOA EI OLE TULEVAISUUTTA, ja ilman tekoja ei ole toivoa. Eläessämme nyt ajassa, jossa mikään ei ole niin varmaa kuin epävarmuus tulevasta, on toivon tekojen tarve kenties suurempi kuin koskaan aiemmin.

Ukrainan sodan sytyttyä monet kirja-alan toimijat ottivat miinuun yhteyttä kysyäkseen, mitä juuri he voisivat tehdä ukrainalaisten lasten ja nuorten auttamiseksi. Näin syntyi idea aktivoida uudestaan Pieniä tarinoita -kampanja, joka lanseerattiin ensi keran jo vuonna 2016. Kampanjan pohjalta vuonna 2023 syntynyt teos nostaa nyt kirjailijat esiin lapsen oikeuksien viestinviejinä ja tuo myös kuuluville lasten oman äänen heidän koskettavissa tarinoissaan ja piirroksissaan.

Sodan kriisin ja monenlaisten uhkakuvien varjostamassa arjessa voi pienilläkin sanoilla ja tarinoilla olla lapsille ja nuorille ihmeitä tekevä taikavoima. Tarinat voivat jopa käänteentekevin tavoin vahvistaa turvallisuuden tunnetta, tuottaa hyvää mieltä ja innoittaa mielikuvitusta. Ne voivat myös auttaa siirtämään ajatuksista edes hetkeksi sivuun sen, minkä unohtaminen ei ole mahdollista.

Eräs sotaa Suomeen paenneista ukrainalaislapsista, 11-vuotias Maria, on omassa pienessä tarinassaan kertonut unelmastaan kuvaten: ”Haaveilen siitä, että Ukraina rakentaa Mrija-lentokoneen uudestaan ja että me palaamme koko perhe Kiovaan. Viiden

vuoden kuluttua haaveilen vieväni siskonpojan päiväkotiin.” Vasta kahdeksanvuotias Nikita puolestaan on kiteyttänyt haaveensa seuraaviin sanoihin: ”Kaikkein eniten haaveilen, että Venäjän sota Ukrainaa vastaan loppuisi.”

On mahdotonta kuvitella arvokkaampaa tavoitetta kuin pyrkiä tekemään kaikki mahdollinen, jotta Marian ja Nikitan unelmista voisi tulla totta. Tärkeää on myös rohkaista lapsia säilyttämään aina uskonsa parempaan tulevaisuuteen. Pieniä tarinoita -kampanjan yhtenä tavoitteena on nimenomaan luoda lapsille ja nuorille unelmoinnin tiloja – näköaloja, jotka kannustavat heitä kokemaan tulevaisuuden kaikesta huolimatta mahdollisuuksien täyteenä.

Sydämelliset kiitokset Suomen UNICEFille, Otavalle, Tammelle, WSOY:lle, kaikille tässä kirjassa mukana oleville maamme eturivin kirjailijoille sekä oman tarinansa kirjoittaneille tai piirtäneille ukrainalaislapsille ja -nuorille työstänne toivon vahvistamiseksi. Näin rakennamme yhdessä tulevaisuutta, jossa unelmat voittavat pelot ja jossa valojen maailma aina voittaa varjojen maailman.

Helsingissä 20. kesäkuuta 2023

JENNI HUKIO
Suomen UNICEFIN suojelija

TUULA KALLIONIEMI

Jättiläisen napa

Jättiläisellä oli mahtava valtakunta.

Huhuiltiin, että jättiläistä ja valtakuntaa vallitsi taika.

Valtakuntaa ympäröi korkea muuri. Kukaan ei tiennyt, mitä muurin takana oli, sillä kaiken huomion oli aina vienyt jättiläisen napa. Se oli niin suurenmoinen napa, ettei mitään rajaa.

”Oma napa paras napa!” jättiläinen myhäili ihastuksesta soikeana ja söi niin että napa naukui ja paukkui.

Kiltit pikku alamaiset noudattivat hänen jokaista käskyään ja hoitelivat muut hommat.

Kerran sattui, että eräs pikkupoika nimeltä Matvei sai päähänsä ihmetellä, mitä muurin takana oikein mahtoi olla.

”Hys!” sanoivat Matvein vanhemmat pelästyneinä.

”Hys hys!” suhahti väki kuorossa.

Muurin takaisista asioista oli nimittäin kiellettyä hiiskua sanaakaan. Eikä siellä kuulemma ollutkaan yhtikäs mitään.

Napa sentään oli super ja hyper. Sitä ihailtiin somessa ja uutislähetyksissä. Siitä sepitettiin kirjoja, rustattiin runoja ja sävellettiin

musikaaleja. Napa komeili tienvarsimainoksissa, ja monien kaulassa roikkui kullattu pienoisharpa kultaketjussa. Kaikkein onnekkaimmat pääsivät kerran vuodessa pikkubussilla naparetkelle. Silloin he tulivat katsomaan läheltä tuota ihmettä, joka oli keskellä jättiläisen pulleaa vatsaa.

Matveja kohtasi onnenpotku. Hän voitti arvalla ilmaisen napa-matkan. Hurjaa. Bussi körötteli jättiläisen jalkaterältä polven kukkulan kautta peffalle ja sieltä mutkitellen kohti napaa.

Matvei oli pökertyä jännityksestä, kun bussi vihdoin pysähtyi.

Väkijoukko kiirehti kohti napaa.

Matvei tähyili ympärilleen. Muuri näytti vähän matalammalta kuin alhaalta maasta katsottuna. Mutta sen yli ei vielä kukaan näkynyt.

Väki kerääntyi navan ympärille. Salamavalot välähtelivät. Selkeitä otettiin ja napaa pälisteltiin huuli pyöreänä.

Jättiläinen myhäili tyytyväisenä. Matveja hän ei edes huomannut.

Aikansa kuluksi Matvei päätti käppäillä silmäilemään tienoota vähän kauempaa.

Hänen mieleensä juolahti hurja ajatus. Mitä jos hänen onnistuisi kiivetä jättiläisen hartioille! Mitä jos sieltä näkisi muurin taakse.

Kukaan ei huomannut, kun Matvei alkoi tallustella jättiläisen vatsaa pitkin. Maasto oli jonkin matkaa paljasta, mutta sitten tuli vastaan hankalasti ylitettävä paidan helma. Matvei rimpuili kauan päästäkseen eteenpäin.

Jättiläisen sieraimista lehahteli lemuisia puhureita, jotka olivat välillä kaataa Matvein kumoon. Jättiläisen sydämenlyönnit kumisivat kuin ukkonen.

Matveja hirtti. Hän katsahti taakseen. Kaukana alhaalla, jättiläisen navan ympärillä, väki hoilasi naparallia.

Matvei tarttui jätin hihaan ja kiskoi itseään ylemmäksi.

Pikku kansalaiset palasivat jo navan luota jonossa kohti bussia.

Enää muutama metri. Nyt!

Matvei varjosti kädellä silmiään ja tähyisi.

Näky mykisti hänet.

Alhaalla muurin toisella puolella hääri iloisia ihmisiä, pieniä ja suuria. Valtava auringonkukkapelto lainehti tuulessa. Lapset leikkivät ja pelasivat palloa.

Miksi ihmeessä muuri erotti heidät toisistaan.

Matvei näki ylempänä jättiläisen ison hörökorvan. Jos vain joutenkin...

Matvei hörppäsi vähän pillimehua ja jatkoi uurastustaan. Hänen oli hirveä väsy ja nälkä, mutta lopulta hän sai otteen korvalehden alareunasta. Matvei pinnisteli korvakäytävän suulle. Edessä avautui pimeä onkalo.

Matvei hiippaili sydän pamppaillen korvaan. Sitten hän huusi niin kovaa kuin ikinä jaksoi: ”Pura muuri!”

Kaiku kimpoili korvakäytävässä.

”Häh”, jättiläinen murahti ja ravisti päätään.

Matvei keikahti pyllylleen korvakäytävään.

”Pura muuri!” Matvei kiljui.

”Johan nyt on tupenrapinat!” jättiläinen tuskaili.

Matvei piti kaikin voimin kiinni korvakarvoista, jottei olisi pudonnut.

”Pura muuri!”

”MITÄ HÄ?” jättiläinen karjui ja yritti kaivaa kyynärpäällä korvaansa. Sillä millään kyynärpäätä pienemmällä välineellä ei saa jättiläisenkään korvaa kaivella.

”Pura muuri!” Matvei räkäyi.

”RUMAMUURI? MURAPUURI? RUPULUURI?” jätti ulvoi.

Alhaalla valtakunnassa väki seisahtui.

”Pura muuri!” Matvei kiekui.

”PURAMUURI?” jätti karjahti ihan pihalla ja puisteli päätään.

Alamaisille tuli kiire. Jättiläisen sana oli laki. Nosturit, hakut ja sorkkaraudat viuhuivat.

Muuri madaltui. Jättiläinen alkoi kutistua.

Matvei pelästyi. Oli päästävä äkkiä pois korvasta, pian käytävä olisi tukossa. Hän pinkoi minkä kintuista pääsi ja ehti juuri

parahiksi ulos, kun korvalehti kutistui pieneksi kuin korvasieni.

Matvei pyllähti jättiläisen olkapäälle, joka oli enää keskikokoisen liukumäen kokoinen.

Kun Matvein jalat tapasivat taas maankamaran, oli näky huikaiseva. Muuri oli poissa. Siellä täällä näkyi kiviröykkiöitä, joiden lomasta hehkui keltainen auringonkukkapelto. Uteliaita ihmisiä oli kerääntynyt entisen muurin liepeille. Jotkut uskaltautuivat lähemmäksi. Muutama halasi. Joku kätteli.

Mutta missä oli jättiläinen?

Oletko koskaan metsässä kulkiessasi nähnyt kalliota, johon on jostain kumman syystä putkahtanut pyöreä aukko? Jotkut kutsuvat sitä hiidenkirnuksi. Mistä lie moisen keksineet. Sillä totuuden nimessä on sanottava, että aukko muistuttaa pikemminkin valtavan isoa napaa. Sellaista jättiläisen napaa.

Emilia, 6 VUOTTA

Haluan oppia uimaan uima-altaassa. Haluaisin kovasti asua Ukrainassa, koska siellä voin puhua omaa kieltä kavereiden kanssa. Haaveilen, että asun meidän omassa talossa, koska siellä minulla on oma huone. Haluaisin harrastaa kilpatansseja. Haluaisin, että joka päivä on halloween, koska karnevaalit ovat tosi hauskoja. Unelmoin lomasta Karpaateilla. Haluaisin nähdä LOL-nukkeja. Isona haluan päiväkodin opettajaksi. Haaveilen omasta teltasta ja haluaisin vielä oppia ajamaan potkulaudalla.

PAULA NORONEN JA MINNA KIVELÄ

Kakkakikkareen toivomusvalo

Kakkakikkare istui aamupalalla kotonaan Jyväskylässä ja mätti suuhunsa outoa mössöä.

”Täti, mitä tämä on?”

”Se on mämmiä”, Kakkakikkareen täti vastasi.

”Etkö muista, että saan mämmistä ilmavaivoja!” Kakkakikkare kiljaisi ja heitti lusikan lattialle.

”Voi anteeksi, rakas Kakkis. Täti ei muistanut.”

Eikä kurja aamu sen paremmaksi muuttunut.

”Siellä on hämärää. Kiinnitin reppuusi heijastinvalon”, täti ilmoitti, kun Kakkakikkare oli lähdössä kouluun.

”Noloa! Ei kenelläkään ole heijastinvaloa!” Kakkis huusi ja polki pientä jalkaansa lattiaan.

”Noloa tai ei, sinä laitat sen, jotta näyt liikenteessä”, täti vastasi tiukasti.

Kakkakikkare kävi ihan tavallista koulua ihan tavallisten lasten kanssa. Tänään koulussa tapahtui pahin mahdollinen. Kesken jakolaskujen harjoittelun Kakkakikkareen ilmavaivat

alkoivat ja häneltä pääsi pieru. Vieressä istuva Topi haistoi sen.

”Hei kamoon, kauhea haju!” Topi nyrpisteli nenäänsä.

”En se minä ollut”, yritti Kakkis.

”Kuka sitten?”

Kakkakikkare katsoi ympärilleen ja mietti, kenelle voisi sysätä syyn. Silloin hän katsoi reppuaan ja keksi loistavan idean: ”Tämä heijastinvalo on taikalamppu. Aina kun siitä tussahtaa haju, saa toivoa mitä vain”, Kakkis kuiskasi.

”Oikeasti? Minä toivon karkkisadetta!” Topi innostui.

”Toiveesi toteutuu vielä tänään”, supisi Kakkakikkare.

Kakkakikkare juoksi välitunnilla kauppaan ja osti viikko-rahoillaan ison kasan irtokarkkeja. Koulupäivän päätteeksi hän jäi luokkaan ikkunalaudalle odottamaan. Kun Topi asteli koulun ovesta ulos, Kakkakikkare heitti karkit ikkunasta hänen päälleen.

”Se oli totta! Taikalamppu oli totta!” Topi kiljui ja keräsi namit maasta reppuunsa.

Helpottunut Kakkakikkare könysi ikkunalaudalta alas, ja samalla häneltä pääsi taas vahinkopaukku. Juuri sillä hetkellä Lumi palasi luokkaan.

”Unohdin kännykkäni. Kamala haju, Kakkis”, Lumi paheksui.

”En se ollut minä! Se oli tämä taikalamppu”, Kakkakikkare sanoi osoittaen heijastinvaloaan.

”Häh?” Lumi ihmetteli.

”Nyt kun haistoit sen, lamppu toteuttaa yhden toiveesi”, Kakkakikkare selitti.

”Ai mitä vain voi toivoa?”

”Joo, ihan mitä tahansa.”

Kakkakikkare tuijotti pieniä varpaitaan ja toivoi, ettei Lumi huomaisi hänen huijaavan.

”Toivon, että meidän isä tulisi tänään aikaisin kotiin. Hän on aina tosi myöhään töissä”, sanoi Lumi.

”Toiveesi toteutuu. Niin, missä isäsi onkaan töissä?”

”Kampaamo Kiehkurassa”, Lumi vastasi ja keskittyi sitten kännykkäänsä.

Kakkakikkare kipitti luokasta ulos ja juoksi suoraan vessaan. Hän lukitsi oven ja soitti Kampaamo Kiehkuraan. ”Kampaamo Kiehkura, kuinka voin auttaa?” miesääni vastasi.

”Putkipeikoista Pena moi. Oletko Lu... ei kun siis tuota hyvää päivää”, Kakkakikkare tervehti ääntään mörentäen.

”Päivää, päivää”, Lumin isä vastasi hämmentyneenä.

”Me korjaamme tänään teidän putkenne, ja tulee monen tunnin vesikatkos. Eli kampaamo pitää sulkea kello kolme”, Kakkis höpötti.

”Jaa no, sitten on pakko lopettaa siihen mennessä. Kiitos kun ilmoitit.”

Kakkakikkare palasi luokkaan. Lumi oli siellä edelleen uppoutuneena puhelimeensa.

”Isä soitti juuri ja kertoi, että on kotona jo kolmen jälkeen. Me voidaan kuulemma leipoa sämpylöitä”, hän selitti innoissaan.

Kakkis hykerteli ilosta. Taas hän pääsi pälkähästä!

Kakkakikkare lähti helpottuneena kohti kotia. Ilmavaivainen koulupäivä oli ohi.

”Ei enää ikinä määmiä”, hän mumisi itsekseen.

”Kakkis, tule meille!” Repe huudahti yhtäkkiä selän takaa.

Kakkakikkare säikähti niin, että häneltä pääsi taas paukku.

”Hei hyi, tyyppi haisee viemärltä”, nauroi Repe.

”En ollut minä! Se oli tämä taikalamppu!” Kakkis kiljahti.

”Mitä sinä selität?” Repe naurahti epäuskoisena.

”Saat esittää minkä tahansa toiveen, ja se toteutuu.”

Repe mietti hetken ja sanoi: ”Haluan päästä avaruuteen.”

Tästä tulisi hankalaa, Kakkakikkare mietti.

”Tuletko meille?” Repe jatkoi.

”En ehti”, Kakkis vastasi ja pinkoi kotiin.